

A képekről (Veszprémi Attila)

E lapszámunk minden írása érinti valamiképp a hosszú távú közoktatásügyi és pedagógiai *tervezés* problematikáját – a tantervi (vagy épp azon kívüli) szabályozók, a tartalomkiválasztás, az intézmények működésének tervezhetőségét befolyásoló támogatás, a tervek megvalósítását támogató módszerek, illetve sokszor – kódolva vagy kimondva – ezek etikájának kérdéseit. E tekintetben egy húron is pendülnek, hiszen mind azzal foglalkoznak, miként lehet vagy volna jó tervszerűen megalapozni és következetesen támogatni azt a pedagógiai erő kifejtést, amit akkor végzünk, amikor *akarunk valamit a másiktól*. Jelesül a gyerekektől azt, hogy *legyenek (nagyjából) olyanok, mint mi*. Másként fogalmazva: a társadalom jól (ön)működő, hasznos tagjai legyenek.

A lapszámunkban látható diákalkotások – rajzok, festmények, fotók – reflektálni látszanak a fölvetésre. A budapesti Móra Ferenc Általános Iskolából kaptuk őket – és mintha az *akarat* körül mozgolódnának. Mégpedig úgy, hogy nagy részük akarát nélküli létezést körvonalaz. És mintha élvezné, hogy nem akar vele semmit – csak ráismer és átél. Jó közöttük lenni. Sokat tanulok általuk.

Őket nézve gondolkozhatnánk úgy is, hogy a fent említett akarás a másiktól tulajdonképp csak strómanja egy másik, tisztább, de rejtőzködőbb akarásnak: annak, hogy *legyen végre egy társadalmunk, ahol jó élni*. Ezt így vagy úgy mindannyian akarjuk, amiért aligha kárhozzat-hatna minket bárki is. Titokban ez a tisztább akarás használná eszközül a fent említett másikat? Lehet, hogy így van, de azért eljátszhatunk a gondolattal, hogy a kapcsolat fordított, és inkább a tisztább akarás szenved a tervező akarás igájában.

Az ünneprontó kérdés ugyanis az, hogy ebben a sokat emlegetett *miben* vajon hol vannak a gyerekek, amikor bármit is akarunk *tőlük*? Mert ha *tőlük* akarjuk, akkor kívülre vannak. Akkor a gyerekek: *ők*. És akkor jaj *nekik* és jaj *nekünk*, mert akkor csak használja a hatalmas a hatalom nélkülit, és a hatalom nélküli betöretik a hatalmat bírónak – mindegy, hogy katonaiskolában vagy otthonoktatva, és mindegy, hogy drillnek hívjuk-e, amit teszünk, vagy szeretnek. Ha viszont a gyerekek bent vannak a *miben*, akkor hogyan lehetséges egyáltalán beszélni *róluk*? Hiszen akkor nincs „ők”, csak *mi* van. Akkor a „*róluk*” való beszéd merő képzelgés, a „*tőlük*” való akarás pedig hipnózis, csalás és persze öncsalás.

El kell dönteni, hogy magunkról beszélünk vagy társadalomról. Utóbbi talán a legszomorúbb szó a világon. Igazolni látszik a tervezést, de talán csak azért használjuk, mert nem merünk *mi* lenni. Inkább vagyunk „társadalom”, ahol mindenki lehet „ő”. És a tervek szerint ebben a közösségfeleségben kéne eligazodni a gyerekeknek.

Köszönjük az érzékeny válogatást és a gyors gyűjtést *Dátán Attilának*, a Móra Iskola tanárának és intézményvezető-helyettesének. A képek mindegyike korábbi nyilvános kiállításon már bemutatott mű. Mivel nem minden esetben maradt fenn róluk pontos adat, itt csak annyit közlünk, hogy a 2003 és 2019 közötti évekből származnak. A képek lapbéli helyén túl mindazt az adatot, amit az alkotó annak idején a képen feltüntetett – lapbéli elhelyezésük speciális volta miatt – a szokásostól eltérően itt, alább gyűjtjük össze:

Címlap – Györffy Bernadett (8. o.); **25. oldal** – Furák Fanni (5. o.): *Bábel tornya*; **67. oldal** – Silbernagel Ildikó; **90. oldal** – Smelő Gréta (6. o.); **91. oldal** – fent: Frankó Nóra (7. o.): *Használhatatlan hangszer*; lent: Ferencz András (8. o.): *Zajos világ*; **92. oldal** – Horváth Regina (7. o.): *Comic strip*; **93. oldal** – Csákvári Boglárka (8. o.); **94. oldal** – fent: Ilosvay Viktória (8. o.); lent: Lázár Boglárka (6. o.); **95. oldal** – fent: Karaba Gabriella (8. o.): *Monty Roberts, az igazi suttogó*; lent: Koródy Renáta (7. o.); **96. oldal** – Az alkotó nem tüntette föl a nevét; **97. oldal** – Kertész Levente (8. o.); **98. oldal** – fent: Somlai Eszter (6. o.); lent: Székely Krisztián; **111. oldal** – Cserhalmi Barbara (8. o.); **120. oldal** – Csomor Panna (3. o.): *Élet a vízben / Van itt valaki?*; **130. oldal** – Pethe Annamária (5. o.); **142. oldal** – Szakács István (7. o.).